

महात्मा-गाँधी-केन्द्रीय-विश्वविद्यालयः, बिहारः मानविकी एवं भाषासंकायः **संस्कृतविभागः**

एम. ए. द्वितीयसत्रम्

विषयः- लघुसिद्धान्तकौमुदी

Code – SNKT2001

उपविषयः- अक्सन्धिप्रकरणम् (खण्ड-ड)

डॉ. श्याम कुमार झा
सह- आचार्यः, संस्कृतविभागः
महात्मा-गाँधी-केन्द्रीय-विश्वविद्यालयः

पदसाधनम्
(लघुसिद्धान्तकौमुदी)
अच्सन्धिप्रकरणम्

दैत्यारिः

दैत्य+अरिः

दैत्य् आ रिः ‘अकः सवर्णे दीर्घः’ इति सूत्रेण
अकार-अकारयोः आकारः इति
दीर्घैकादेशे

दैत्यारिः पदसिद्धम् ।

श्रीशः

श्री+ईशः

श्र् ई शः

‘अकः सवर्णे दीर्घः’ इति सूत्रेण
ईकार-ईकारयोः ईकार इति
दीर्घैकादेशे

श्रीशः

पदसिद्धम् ।

विष्णूदयः

विष्णु+उदयः

विष्ण् ऊ दयः 'अकः सवर्णे दीर्घः' इति सूत्रेण
उकार-उकारयोः ऊकार इति

दीर्घैकादेशे

विष्णूदयः

पदसिद्धम् ।

होतृकारः

होतृ+ऋकारः

होत् ऋ कारः

होतृकारः

‘अकः सवर्णे दीर्घः’ इति सूत्रेण ऋकार-
ऋकारयोः ऋकार इति दीर्घैकादेशे
पदसिद्धम् ।

हरेऽव

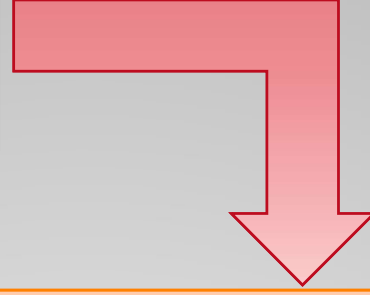
हरे + अव

हर् ए व

हरेऽव

‘एचोऽयवायावः’ इति सूत्रेण अवादेशे प्राप्ते
‘एङः पदान्तादति’ इति सूत्रेण एकार-अकारयोः
एकार इति पूर्वरूपप्राप्ते
पदसिद्धम् ।

विष्णोऽव

विष्णो+अव

विष्ण् ओ व

‘एचोऽयवायावः’ इति सूत्रेण अवादेशे प्राप्ते
‘एङः पदान्तादति’ इति सूत्रेण ओकार-
अकारयोः ओकारः इति पूर्वरूपप्राप्ते

विष्णोऽव

पदसिद्धम् ।

हरी एतौ

हरी+एतौ
हरी एतौ

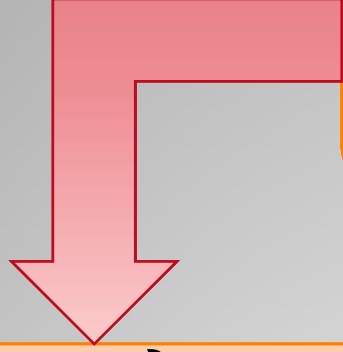
इको यणचि इति सूत्रेण यणादेशे प्रप्ते
तंप्रबाध्य

‘ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम्’ इति सूत्रेण
प्रकृतिभावे

हरी एतौ

पदसिद्धम् ।

विष्णू इमौ

विष्णू+इमौ
विष्णू इमौ

इको यणचि इति सूत्रेण यणादेशे प्रप्ते
तंप्रबाध्य

‘ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम्’ इति सूत्रेण
प्रकृतिभावे

विष्णू इमौ

पदसिद्धम् ।

गङ्गे अमू

गङ्गे+अमू

गङ्गे अमू

गङ्गे अमू

एचोऽयवायावः इति सूत्रेण अयादेशे प्राप्ते
तंप्रबाध्य

‘ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम्’ इति सूत्रेण प्रकृतिभावे
पदसिद्धम् ।

धन्यवादः